

5778 Misjpatiem - Schadevrij

Met de Schriftelijke Leer, de תורה שֶׁבִּכְתָב, heeft Hasjem Mosjé ook de mondelinge leer, de תורה שֶׁבִּפְּהֵי קָדְשֵׁי הַמִּשְׁנָה gegeven. Deze mondelinge leer door Rabbi Jehoeda Hanassie opgetekend in de Misjna. Een 6-delig boek waarop, via de Talmoed, het hele halachische joodse leven is gebaseerd. Eén zesde van die Misjna behandelt de voorschriften van de Neziekien, de schade die een mens kan maken. En een groot gedeelte van die voorschriften staan in deze parasja, parasjat Misjpatiem.

De eerste Misjna van het eerste masechet van dit gedeelte - Baba Kammá - noemt vier hoofdgroepen van schademakers op: de stier, de put, de mens en het vuur*. Deze vier zijn hoofdgroepen, Awot. En kennen veel Tol'dot, afgeleiden. Grofweg kunnen we stellen dat een mens schade kan toebrengen aan een ander door nadenkend en levend (de mens) te zijn, niet nadenkend en levend (de stier), niet-levend en bewegend (het vuur) en niet-levend en niet bewegend (de put) te zijn.

De Minchat 'Ani draait de boel echter ook om. Het is zeker belangrijke om te leren over alle manieren van schade aan de ander. Maar uiteindelijk, de mens brengt het meeste schade toe aan zichzelf. De mens is misschien heel voorzichtig op zichzelf is het gaat om zijn fysieke en materiële toestand maar als het om zijn spirituele, geestelijke welzijn gaat, is de mens zijn eigen ergste vijand. Met de woorden van Kohelet (7:29): לִבְדַּרְאָה זֶה מִצְאָתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְהִמָּה: Alleen, zie, dit heb ik ontdekt, dat Hasjem de mens rechttoe heeft geschapen en zij veel afwegingen zoeken'. Of te wel: de mens is geschapen met de mogelijkheid zonder spirituele schade te leven maar door alle afwegingen, door het steeds maar weer zoeken naar de mitsen en maren, blijft daar niet veel van over.

En, zo schrijft de Minchat 'Ani, dus zijn er ook 4 hoofdgroepen van schade die de mens zichzelf aandoet! Wat echter interessant is, dat deze krachten ook positief te gebruiken zijn. Laat ik dit uitleggen door twee van de vier hoofdgroepen als voorbeeld te nemen. Vuur en de put.

Het vuur is het brandende gevoel dat iemand heeft dat er iets moet gebeuren en het gebeurt maar niet. Als dit positieve dingen zijn, is dit een goede kracht. Het zet ons aan tot actie. In het negatieve, citeren we Pirké Awot (4:21): רַבִּי אֱלֵעָזָר הַקַּפְרִי אָמַר, הַקְנָאָה וְהַתְאָוָה וְהַכְבוּד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: Rabbi El'azar haKáfar zegt: de jaloezie, de lust en het (streven naar) eer nemen de mens uit zijn wereld.' Dat is vuur dat in iemand brandt, dat destructief is. Jaloezie, begeren wat een ander bezit of kan, Lust, begeren wat een ander bezit of Kowed jagen, dit zijn de afwegingen die Kohelet bedoelt. Dit brengt de mens uit zijn doen, uit zijn geestelijke wereld.

De put is in het Hebreeuws de Bor, בור. In Pirké Awot staan twee citaten over de Bor: (2:5) אין בור ירא חטא, Een 'Bor' kan niet G'dvrezend zijn, en (2:8) בור... שוד שאינו מאבד טפה (2:8) Een bepekte put die geen druppeltje verliest (van wat hij heeft geleerd).

De Put als metafoor van de mens. Hij kan een put zijn omdat hij niets vergeet van hetgeen hij heeft geleerd. Een zeer positieve zaak, een berocho van Hasjem als je dat in je hebt. Maar je kan ook een put zijn: leeg en stilstaand. Zonder Tora kennis en zonder de beweging om er iets aan te doen, en dan weet je zeker: zo iemand is niet G'dvrezend en dat is uiteindelijk de grootste schadepost voor onze geestelijk welvaren.

Onze parasja leert ons niet alleen over hoe we correct om moeten gaan met de ander, die wij schade hebben berokkend, maar ook hoe we ervoor zorgen zelf 'schadevrij te blijven'.

* Volgens een van de meningen in de Talmoed